

שיחות הר"ן ק"מ

כשאמר לי ענין הנדפס בלקוטי תנינא סימן פ"ו על פסוק (שמות ו', ט'): "מקצר רוח ומעבודה קשה", שעל ידי קטנות אמונה צריכין לעבודות קשות וכו' עין שם, עמדתי לפניו כמשתומם ומחשבותי היו תמהים בענין זה. כי נדמה לי שיש לי אמונה קצת. ענה ואמר בלשון גערה קצת כאומר: ואם יש לך אמונה, אין לך אמונה בעצמך (האסמי אין דיר קיין אמונה נ"ט). והזכיר מיד מאמר רבותינו זכרונם לברכה: כי מי בז ליום קטנות, מי גרם לצדיקים שיתבזו שולחנם לעתיד לבוא קטנות שהיה בהם בעצמן. שלא האמינו בהם בעצמן. ורש"י זכרונם לברכה פרש שם כפשוטו – קטנות אמונה. אבל מדקדוק לשון הגמרא שאמרו שם קטנות שהיה בהם, נראה מבאר דברי רבנו זכרונם לברכה שעקר קטנות האמונה שלהן היה בהן בעצמן. ויש לפרש לפי זה שלא האמינו בהקדוש ברוך הוא שהוא טוב לכל והם חשובים וגדולים בעיניו יתברך. ומחמת זה היה בהם קטנות. וזה היה עקר קטנות האמונה שלהם מה שלא האמינו בהם בעצמן. ויש לכוון גם פרוש רש"י לזה:

וחכלל המובן מדבריו שהאדם צריך שיחיה לו אמונה בעצמו שגם הוא חביב בעיני השם יתברך. כי לפי גדולת טובתו של השם יתברך גם הוא גדול וחשוב בעיניו יתברך. וכבר מבאר ענין זה כמה פעמים שאין זה ענוה להיות במחין דקטנות חס ושלום, וצריכין לבקש הרבה מהשם יתברך לזכות לדרכי ענוה באמת וכו'. (עיין בלקוטי תנינא סימן כ"ב ובסימן ע"ב) ועוד בכמה מקומות. גם אחר כך בסמוך אחר שאמר ענין הנ"ל, הגיע ראש השנה ואמר אז התורה חדי רבי שמעון סימן ס"א בחלק ראשון. ושם הזכיר ענין הסרון אמונה בעצמו עין שם באות ה' מה שכתוב שם. ויש שיש עליהם מחלוקת מחמת שאין להם אמונה בעצמן וכו'.

וזהו לשון רבינו ז"ל בתורה הנ"ל שם: "דע שעל ידי שהעולם הם מקטני אמונה, על כן הם צריכים לתענית, דחינו עבודות קשות. כי בודאי ידוע שאפשר לעבוד השם יתברך בכל דבר, כי אין הקדוש ברוך הוא בא

בטרוניא עם בריותיו (ע"א ג'), אך מה שצריכין לפעמים לעבודות קשות, הוא בבחינת מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (סנהדרין ע"ד ע"ב) בשעת שמד אפילו אערקתא דמסאני יחרג ואל יעבור. נמצא, שאף שבאמת אין ראוי שיהרג על ידי זה, אך מחמת שהוא שעת שמד, והם מתגברים ורוצים דיקא להעבירו על דת ולחביאו לכפירות, חס ושלום, על כן הוא מוכרח למסור את נפשו אפילו על דבר קל. והעבודה זרה והכפירות הם בבחינת (תהלים קל"ה, י"ז): אף אין יש רוח בהם – שאין בהם רוח כלל, והקטני אמונה הם בחינת מקוצר רוח, שהוא כמו ממוצע, דחינו שאין להם אמונה שלמה, שהיא בחינת מאריך רוחו, כמובא במקום אחר (בלקו"א סי' קנ"ה), ואף על פי כן אינם כופרים לגמרי, שאין להם שום רוח כלל, רק הם כמו ממוצע, ורוחם קצרה, בחינת מקוצר רוח. וזהו (שמות ו', ט'): מקוצר רוח ומעבודה קשה – שמחמת שהם בבחינת קוצר רוח, מחמת שהם קטני אמונה כנ"ל, על ידי זה צריכין לעבודות קשות ולתעניות כנ"ל, כמו שבשעת השמד, שהיא קלקול אמונה לגמרי, צריכין אפילו למסור נפשם ממש, אפילו על דבר קל, כמו כן כשיש קטנות ופגם באמונה, צריכין לעשות עבודות קשות כנ"ל. ויש כמה בחינות בקטני אמונה, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (סוטה מ"ח ע"ב) על פסוק: כי מי בז ליום קטנות – מי גרם לצדיקים וכו'.

וזהו סימן שיש לאדם חסרון אמונה, שמי שרחוק מאמונה צריך טרחות קשות ויתירות, אך מי שיש לו אמונה הולך אצלו עבודת ה' בחיות ובקלות, ואף כשיש לו יגיעות אין זה נקרא שיש לו עבודות קשות, שעיקר עבודת ה' זה האמונה, וע"י אמונה נעשית העבודה לדבר קל.

וכשגמר רבינו ז"ל התורה הזאת גילה עוד חידוש, שאתם חושבים שענין של אמונה זה דבר פשוט, אך באמת יש כמה בחינות של קטני אמונה, שענין של אמונה כולל כמה בחינות, כי יש אפילו צדיקים שהם קטני אמונה, כמו שאמרו חז"ל (סוטה מ"ח ע"ב), 'מי בז ליום קטנות' מי גרם לצדיקים שיתבזבו שולחנן

ויימצא מדברי רבינו ז"ל הללו שמי שאין לו אמונה צריך לעבודה קשה, וכן הרב בעל הסולם זי"ע היה אומר שמי שאומר שצריך טרחות בעבודת ה' שקר ענה בקונו, שלעולם עבודת ה' אף באופן של יגיעה הרי זהו דבר המשמה, וזהו סימן של יגיעה דקדושה כשהיא מביאה שמחה לאדם שאין זה נקרא כלל טירחא, וכן איתא בזוה"ק (ח"ג קל"ד ע"א) באתר דינא טרחותא אשתכח, היינו שבעבודת ה' אין צריך להיות טירחות, שטירחא נקרא שהאדם לא מתענג ממעשיו, ועבודת ה' צריך להיות כולו בתענוג, ואפילו בהגיעות הרי צריך להתענג שזוכה להתייגע לכבודו ית', אך אם העבודה הוא בטירחא וללא הנאה זה משום שיש שם עירוב של הסיטרא אחרא

שהנה רבינו הבעש"ט זי"ע אמר שכמו שיש פגם של גאווה ח"ו שזה מתועב בעיני הש"י, שהקב"ה אינו יכול לסבול הבעלי גאווה, ועיקר עבודת ה' זה ענוה ושפלות וביטול, וחיידש ע"ז הבעש"ט שבדיוק שכמו שחשוב אצל הקב"ה הענין של ענוה ושפלות וביטול, חשוב אצל הש"י ג"כ הענין של גאווה וישות דקדושה, שישות של קדושה חשוב אצל הש"י בדיוק כמו ביטול של קדושה, שמבאר ע"ז הבעל התניא זי"ע שהשפלות דקדושה זה בחי' ספי' המלכות, וישות דקדושה זה בחי' ספי' היסוד, ושניהם חשובים אצל הש"י כאחד, ואסור להפריד בין יסוד למלכות, היינו שאסור להפריד בין העבודה של שפלות לעבודה של ישות, וזה בחינות תרין משיחין משיח בן דוד ומשיח בן יוסף, ומשה רבינו כלול משניהם, והם שלשה צדיקים המרומזים בר"ת מי"ד, מ'שה יוסף דוד, שהגאולה תלויה בג' צדיקים אלו, שתריין משיחין הם משיח בן יוסף ומשיח בן דוד הם נכללים כחדא ע"י משה רבינו שהוא גואל ראשון הוא גואל אחרון, ויוסף הצדיק מגלה זו העבודה של יש דקדושה בעולם, ודוד המלך מגלה העבודה של שפלות דקדושה, ומשה רבינו שהוא כלול מתריין משיחין כולל הדעת איך מאחדים בחינות יוסף ודוד, שהלא צריכין לאחד ביניהם שיהיו שניהם לעבודה אחת שלא תהא סתירה בין התריין משיחין שכל הגאולה תלויה בזו ההתקשרות של יוסף ודוד.

שהנה אעפ"י שאדם צריך להיות שפל מצד אחד, וצריך לדעת ריחוקו בסוד החסרון, וכמו הדרך של דוד המלך

לעיתיד לבא קטנות שהיה בהן שלא האמינו בהקדוש ברוך הוא, ואמר כאן ר' נתן זי"ע בשיחה שכשאמר רבינו ז"ל תורה זו עמד הוא לפניו כמשתומם ומחשבותיו היו תמהים בענין זה, כי הבין שכל מה שרבינו ז"ל מדבר הכוונה גם אליו, שבאמת כל תורה של הצדיק הוא שייך לכל יהודי ויהודי לפי בחינתו, ואז היה תמה ר' נתן שהרי הרבי גילה כאן שכל הטעם שישנן עבודות קשות והו מחוסר אמונה, ור' נתן הרגיש שיש לו האמונה ובכ"ז היו לו עבודות קשות, ואז הוסיף רבינו ז"ל חידוש נוסף ואמר בלשון גערה קצת "אם יש לך אמונה, אין לך אמונה בעצמך" ודייק רבינו מלשון הגמ' הנ"ל שהטעם שיתבזבוז שולחנם של צדיקים לעת"ל קטנות אמונה שהיה בהם, ורש"י ז"ל פי' המאמר חז"ל כפשוטו, ולפי רש"י צריך לומר שהכוונה שיש צדיק שעוסק בעבודת ה' ולומד ומתפלל ועושה מצוות וכו', אך אינו עוסק בעבודות של אמונה, היינו בהתבוננות באלקות ביחוד ה', אך הוא עושה רק הרבה עבודות אחרות ולא עוסק בעבודת האמונה, וזהו באמת הפשט על פי רש"י, וזה ודאי גם אמת שאפילו צדיק אם אין עוסק בעבודת האמונה יש אצלו בחי' בזבוז שולחנו לעת"ל.

אך הרבי פירש עוד ודייק מהלשון קטנות שהיה "בהם", שהכוונה שהיה קטנות האמונה בהם בעצמם, וכמו שאמר למוהרנ"ת שאינו מאמין בעצמו, והכוונה שלא האמינו בקב"ה שהוא טוב לכל ושהם חשובים וגדולים בעיניו יתברך.

ע"ה, שעבודת ה' תלוי בזאת שצריך לכנוס כל הזמן בסוד השפלות ולעשות משפט תמיד על כל המעשים שבכל יום וצריך לעשות חשבון ומשפט על כל מציאותו ולהרגיש שהוא רחוק מן התכלית, וזה מביא לאדם שיוכה להשתוקקות ובלי זה לא מתחילה עבודת ה' אמיתית בכלל, שעיקר התחלת העבודה הוא בספי' המלכות, בדרך של דוד המלך, אבל מצד שני אין בזה עדיין שלמות שאף שבזו ההתחלה, בכ"ז צריך גם את האור של יוסף הצדיק היינו שירגיש גם שהקב"ה טוב לכל, ומצד הקב"ה הרי אנחנו חשובים וגדולים מאוד בעיניו ית"ש שכל יהודי כלול מכל המדרגות ומכל הבחינות, כי כל יהודי הוא חלק אלוק ממעל ממש, ומי שאינו זוכה לחלק הזה הרי זה ג"כ גורם שצריך לעבודות קשות, וכן שעלול ח"ו להתבזבז שולחנו לעוה"ב.

שאפילו שיש לו האמונה של שפלות שמצד המלכות, אין לו האמונה שמצד היסוד, שאף שעובדים בני אדם כל הזמן את הש"י ומשלימים את עצמם בתורה ותפילה, בכ"ז לא חיים בזה בתענוג ויש להם הבחינה של עבודות קשות, שחושבים שהתורה והתפילה שלהם היא כלום ח"ו ואין מחשיבים את עבודתם, וזהו חוסר אמונה בהם בעצמם, שאף שבתחילת העבודה צריך להכנס בדרך השפל כדי להוסיף ולעשות ולהרבות עוד בעבודת ה' בבחי' הוספה וחידוש, שללא ענין השפלות הרי היינו תמיד עומדים במקום אחד, והרי כל הקישוט של הבריאה שאנו נתחזק בעבודת ה' עוד ועוד ונכיר

את הש"י כל יום ביתר שאת, ובבחי' תוספות וחידושים, ומצד שני אם ישנם חידושים ללא חיות וללא תענוג אי"ז התכלית. שכל התכלית הוא לבוא להתענג על ה'. אלא הדרך בזה הוא שאחרי שמשתוקקים להש"י ורוצים להוסיף עוד ועוד בעבודתו ית' הרי מיד נכנסים אח"כ לדעת הזאת שיודעים שהקב"ה טוב לכל, והוא נהנה מכל מה שהאדם עושה בעבודת ה', וכל דבר קטן ומשהו שעושים בעבודת ה' זה עצום ונורא, וכמו שאמר הבעש"ט הק' שהעצם שאתה תופש במקצתו אתה תופש בכולו, וא"כ כל דבר קטן בעבודת ה' כולל בתוכו הכל, ואם אתה לומד אפילו הלכה אחת ודקה אחת הרי ברגע הזה אתה תפוש בכל העולמות ובכל המדרגות וכן הוא בכל מצווה, וכשאתה מתפלל זה כולל כל התפילות וכל הבקשות שבעולם, ולא משנה איך שאתה מתפלל. ואף שלכאורה השכליים האלה הם שכליים הפכיים, שמצד אחד צריך לעשות חשבון הנפש כל יום וצריך להשתוקק תמיד עוד ועוד, ומאידך אמרין שכל אחר שהעיקר להיות בעונג ושמחה מכל מה שעושה, ולדעת שכל משהו שאדם עושה זה כולל לכל העולמות ויש לו כל השלמות שבעולם.

והנה אמרנו שבתחילת עבודת ה' צריך לעבוד בב' השכליים וקצת מזה וקצת מזה, וזהו באמת נראה כסתירה אך עיקר עבודת ה' הוא להרגיש השלום שבין ב' השכליים, ולזה צריך דעת גדול. וזהו הדעת של הצדיקי אמת שבבחי' משה המלמדים הדעת הגדול איך יכולים להרגיש

לחיות עם ב' השכליים כאחד. ועכ"פ בהתחלה אנחנו מתחילים בב' העבודות האלו, קצת מזה וקצת מזה עד שיזכה לאט

לבחי' הדעת הקדוש דבחי' משה הכלול מתרין משיחין כנ"ל המקשר בין ב' השכליים האלו.

"והכלל המובן מדבריו שהאדם צריך שיחיה לו אמונה בעצמו שגם הוא חביב בעיני השם יתברך כי לפי גדלות טובתו של הש"י הוא גדול וחביב בעיניו יתברך וכבר מבואר ענין זה כמה פעמים שאי"ז ענוה להיות במוחין דקטנות ח"ו וצריכין לבקש הרבה מהש"י לזכות לדרכי אמונה באמת."

שהאדם צריך לדעת שהש"י אוהב אותו ואת עבודתו ולדעת שכל מה שהוא עושה בעבודת ה' ולומד ומתפלל זה נורא ואיום שהלא יש לכל יהודי חלק אלוך ממעל ממש וכל מה שהוא עושה יש לזה חשיבות ושלמות גדולה אצל הש"י.

שבאמת צריכים להשתמש בענווה כדי להיות שפל נגד כל יהודי ולהיות שפל נגדו ית' וגם בכדי להרבות עי"ז השתוקקות אליו ית"ש בלי סוף, שכל עבודת ה' הוא השתוקקות להש"י, שהקב"ה רוצה שתשתוקק אליו כל רגע

ורגע יותר ויותר ועי"ז תתגדל ותתעלה מעלה מעלה, אך ברגע שהענוה וההשתוקקות הזאת מחסרת ח"ו מן התענוג אזי צריך לילך לצד השני, כי עיקר השפלות צריכה לחביא לתענוג, שהשפלות של בחי' המלכות צריכה להתייחד עם מידת היסוד שהיא בחינת התענוג, ועיקר התענוג ע"י שיוודעים שהטובה של הש"י היא טובה וגדולה עד למאוד, וכל מה שאנו עושים יש בזה שלימות עצום מצד הרחמנות של הקב"ה שרחמיו אין קץ, שהקב"ה נהנה מכל עבודה שלנו בלי סוף.

"גם אחר כך בסמוך אחר שאמר ענין הנ"ל, הגיע ראש השנה ואמר אז התורה חדי רבי שמעון, סימן ס"א בחלק ראשון, ושם הזכיר ענין הפרון אמונה בעצמו, עיין באות ה' מה שכתוב שם. ויש שיש עליהם מחלוקת מחמת שאין להם אמונה בעצמן וכו'."

שרבינו ז"ל מסביר שם שיש צדיקים שיש עליהם מחלוקת מחמת שאין להם אמונה בעצמם ואינם מאמינים בחידושים שהם מחדשים, שישנם אנשים החושבים שחידושי תורה זהו דבר ששייך רק לאנשים גדולים וצדיקים, שרק החידושים שלהם הם חשובים בשמים, אך אני שחידשתי רק איזה חידוש קטן בגמ' או בש"ע או בקבלה וכדו' לזה אין חשיבות, ואינם מאמינים שיש להש"י שעשועים

גדולים מהחידושים שלהם, שהאמת שכשייש לך חידוש הקטן ביותר בתורה"ק הרי כל העולם צריך לחידוש שלך, ולפיכך אם יש לך איזה חידוש תכתוב את זה או לכה"פ תאמר זה לכמה אנשים כדי שישאר החידוש בעולם. שכל חידוש שהידישת תלוי בזה כל העולמות, שאף שלכאן' אנו אנשים קטנים הלא כל יהודי הוא חלק אלוך ממעל ממש ובחידושים שלו תלויים כל העולמות וצריך שיהא לנו היות גדול בכל חידוש בתורה"ק שאנו זוכים לחדש, וצדיקים שאין להם אמונה בחידושים שלהם זהו משום שהתקשרו רק לדרך המלכות שהיא דרך השפלות דקדושה ולא קישרו עצמם גם לדרך היסוד שהוא דרך הישות דקדושה כנ"ל ואין להם השלימות, ולפיכך יש עליהם מדה כנגד מדה מחלוקת, שמחלוקת היא בחי' פגם היסוד (עיי' לקו"מ ה'), ואצל הצדיק נחשב מה שלא הלך בדרך הישות דקדושה בחי' פגם היסוד ובבחי' חטא מכירת יוסף, שיוסף הצדיק שהוא המשביר לכל עם הארץ הוא בבחינת הישות דקדושה ומי שיש לו רק את ענין השפלות דקדושה ואין לו את ענין הישות דקדושה זה בבחינת שמכר את יוסף הצדיק שאומר שדי לי הדרך של יהודה ואיני צריך את הדרך של יוסף, וזה הפגם של מכירת יוסף ח"ו, וכל עבודת ה' היא להשתמש בב' הדרכים ביחד ולהחשיב את יהודה ויוסף ביחד, אך כשהצדיקים פוגמים בדרך דיוסף שאינם מאמינים בעצמם ואינם מחשיבים את החידושים שלהם נהיה עליהם מחלוקת, וכשהצדיק רואה עליו מחלוקת מבין שבודאי יש לו בחי' פגם היסוד ומיד הוא שב בתשובה ועושה חשבון הנפש שאיך

יתכן שיש לי שייכות לפגם היסוד והלא הצדיקים אין להם כלל וכלל שייכות לפגם היסוד כפשוטו ח"ו שהלא אין נקרא צדיק אלא מאן דנמיר ברית קדישא, ומבין שהפגם היסוד ששייך אצלו הוא שלא החשיב מספיק את עבודתו ואת החידושים שלו, וכן ג"כ אצל כל יהודי לפי בחינתו צריך להחשיב את החידושי תורה שלו ועושה ע"ז תשובה ועי"ז נעשים ספרים, כי באמת כל יהודי הוא מלא חידושים כרימון אך היות שאינו מחשיב את החידושי תורה שלו ואינו כותב אותם נחסר ספרים קדושים בעולם, וצריך לשוב בתשובה ולהחשיב כל איזה חידוש וכל איזה דבר שהוא המשיך בעולם ולידע שהכל הוא התגלות של הש"י ועי"ז נהיה בעולם ספרים ולפעמים נעשה מזה ספר למעלה כלשון הלכו"מ.

ועל זאת צריכין לבקש מאת הש"י שיעזור לנו שנזכה לכל זה באמת, שמצד אחד יש לכנוס בתחילה בדרך המלכות שהיא דרך יהודה, שיהודי נקרא ע"ש יהודה, שללא דרך המלכות אין כלום, שמי שהולך בדרך הישות דיוסף בלי הדרך השפלות דיהודה, כמו שישנם כאלו שנהנים מהחידושי תורה של עצמם בשלימות ללא שפלות דקדושה והרי הם רחוקים לגמרי לגמרי ממנו ית' וזה יותר גרוע מהפגם דלעיל ביוסף, שכל הפגם של חורבן ביהמ"ק היא שפגמו במלכות בית דוד, שהעיקר הוא דוד שהשורש והתחלה דקדושה הוא דוד, ובלי דוד אין כלום. ודוד הוא דרך השפלות דקדושה וזה כל ענין התפלה שהאדם יודע שפלותו ומשתוקק

הזה ולא יכלול עצמו גם בהאור של יוסף שהוא האור של התענוג והישות דקדושה, שלפני שנכנס האדם באור של דוד לא היה לו בודאי שום שייכות לאור של יוסף, שאדרבא אז הוא איסור חמור של גאווה וכו', אך כשנכנס כבר האדם באור של דוד ולעבודת ה' בהשתוקקות ושפלות וענוה של דוד ועושה תשובה תמיד, ואזי הוא כבר מוכשר לכנס בהאור הק' של יוסף וליחד ב' האורות יחדיו, ואז בא הס"מ למנוע ממנו זאת ומשפיל אצלו את כל עבודת ה' שלו ואומר לו שהתורה שלך היא כלום שלא נחשב ללימוד כלל, והתפילה שלך אינה נחשבת לכלום ושובר את נפש האדם לגמרי, הרי אז דייקא צריך להתחזק להשתמש עם האור של יוסף של הישות דקדושה ולהתחזק בעבודתו ולדעת האמת שאף שבאמת מצד עצמי אין נחשבת עבודתי ומעשי ותורתי וכו' אך מצד רחמי הש"י שהם אין סוף הרי גם התורה והעבודה שלנו חשובים בבחי' אין סוף, וכל מלה בתורה ותפלה יש לה חשיבות נצחית אין קץ וצריך לשמוח מאוד ולהתענג בכל משהו ומשהו שזוכים אנו לעשות בעבודת ה', ובזה שמייחדים את האור של דוד ויוסף מתעורר בזה האור של משה רבינו שהוא אור הדעת דקדושה המייחד התרין משיחין משיח בן יוסף ומשיח בן דוד ועי"ז נזכה לאלתר תיכף ומיד (ר"ת מ"שה יוסף ד"וד) לביאת גואל צדק ברחמים אמון.

תמיד לתקן את עצמו ולשוב בתשובה שלימה להש"י שזוהי הדרך של דוד המלך ע"ה. והבעש"ט הק' והרר"א מליז'ענסק זי"ע שהם הממשיכים את הדרך של דוד המלך ע"ה הביאו את הדרך התשובה לכל יהודי ויהודי, שאין יהודי בעולם שלא צריך לעסוק בעבודת התשובה כל ימי חייו וזה עיקר עבודת ה'.

כ תשובה אינה דווקא עניין של עבירות ח"ו אלא עניין התשובה הוא החשבון נפש שאדם עושה וע"י זה רואה שחסר לו השלימות בתורה שלו ובתפילה שלו וכו' ולבדוק כל יום איך היה עבודת ה' שלו היום ולראות מה החסיר היום בעבודת ה' ולשוב בתשובה ע"ז ולהשתוקק תמיד להתעלות ולהתפלל להש"י שמחר יהיה יותר טוב מהיום ובזה מתחיל לעשות את התיקון של הבריאה, שתיקון הבריאה הוא שתהיה התחדשות האורות, שהקב"ה יש לו תענוג שהאדם ישתוקק תמיד לחדש את עצמו וישפוט את עצמו בכל לילה בקריאת שמע שעל המטה ויחליט שמה שהחסיר היום ישתדל למחר להשלים ולתקן זאת ולהוסיף תמיד להתעלות יותר למעלה, וההתחדשות הזאת שהאדם מחדש את עצמו תמיד ורוצה להתעלות יותר ויותר בזה נכנס באורו של דוד המלך ע"ה, ואזי כשנכנס בזה האור של דוד ורואה היצה"ר שכבר לא יכול למנוע ממנו זאת, אז מנסה היצה"ר לפעול שישאר האדם רק באור

